

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОДОБРЕЊЕ МЕТОДА ПРОЦЕНЕ ЈЕЗИЧКОГ ЗНАЊА

(извод из Процедуре за одобрење тела за процену језичког знања и метода процене ДЦВ-КЛ-ПР-011 издање 07, бр. 6/0-01-0024/2017-0001 од 01.08.2017.)

У складу са захтевима Дела АТСО.АR.А.010 Анекса II Прилога 1. Правилника, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат), утврђује критеријуме за одобрење метода процене језичког знања.

У испуњењу регулаторних захтева везаних за израду метода процене језичког знања требало би се руководити препорученом праксом *ICAO* документа 9835 – Приручник за имплементацију језичких захтева и документом *ICAO Cir 318 AN/180* - Критеријуми за језичко тестирање у циљу глобалне хармонизације.

Регулаторни захтеви Дела АТСО.В.030(б),(ц) и АТСО.В.040(а),(б) Анекса I Прилога 1. Правилника, би требало да буду испуњени у складу са ЕАSА прихватљивим начинима усаглашавања АМС1 АТСО.В.040, АМС2 АТСО.В.040, АМС4 АТСО.В.040(д).

1. У складу са Делом АТСО.В.040(а)(1) метод процене језичког знања мора да садржи процес на основу ког се врши процена.

У складу са прихватљивим начинима усаглашавања (АМС4 АТСО.В.040(д)(7)), процес на основу ког се врши процена би требало да садржи:

- 1) процедуре процене и одговорности, као што су
  - припрема појединачне процене,
  - администрирање: локација(е), провера идентитета и надзор, поштовање правила приликом процене, поверљивост/обезбеђивање,
  - извештавање и достављање документације надлежној власти и/или кандидату, укључујући пример сертификата, и
  - чување документације и евиденције.

Процедура процене би требало да буде објашњена кроз опис општих услова за процену језичког знања:

- опис просторија потребних за процедуру процене језичког знања, и
- опис опреме која је потребна за спровођење процене језичког знања.

Поверљивост и обезбеђивање би требало да буду обухваћени мерама заштите којима се обезбеђује интегритет процеса спровођења процене и који би требало да обухвате:

- 1) одговорност за ваљаност процеса спровођења процене језичког знања,
- 2) улоге и одговорности администратора, испитивача и процењивача,
- 3) заштиту теста, односно испитног материјала,
- 4) програм за администрирање теста,
- 5) процес процене од пријављивања кандидата за процену језичког знања до спровођења појединачне процене,

- 6) начин спровођења процена,
- 7) обраду резултата после спроведене процене језичког знања,
- 8) проверу заштите теста.

На основу анализе резултата процене језичког знања кандидата, уколико буде више кандидата испод оперативног нивоа језичког знања од очекиваног броја, требало би спровести анализу програма обуке из ваздухопловног енглеског језика ради евентуалне измене и допуне програма обуке у циљу подизања нивоа језичког знања.

2. У складу са Делом АТСО.В.040(а)(2) метод процене језичког знања мора да садржи квалификације процењивача.

У складу са ЕАSА прихватљивим начинима усаглашавања АМС3 АТСО.В.040, АМС4 АТСО.В.040(а),(б),(ц) и (д)(6), метод процене би требало да садржи:

- 1) састав тела за процену језичког знања,
- 2) број испитивача и процењивача,
- 3) квалификације тела за процену језичког знања, у смислу обука из захтева који су специфични за процену језичког знања и из техника процене и испитивања,
- 4) обуку освежења знања из вештина процене језичког знања у циљу стандардизације у АТС заједници на 12 месеци у току важења одобрења које издаје Директорат,
- 5) документовање упознатости са релевантним ИСАО документима и регулаторним захтевима,
- 6) процедуру која обезбеђује стандардизацију вештина процене у оквиру самог тела за процену језичког знања,
- 7) образложење раздвајања активности обуке и активности процене језичког знања и начин документовања,
- 8) успостављен механизам који обезбеђује да испитивачи и процењивачи језичког знања не спроводе процену језичког знања кад год постоји утицај на њихову објективност,
- 9) информације о организацији тела за процену језичког знања и односима са другим организацијама.

3. У складу са Делом АТСО.В.040(а)(3) Анекса I Прилога 1. Правилника, метод процене језичког знања мора да садржи процедуру жалби.

Процедура жалби би требало да садржи опис поступка:

- 1) у случају да кандидат сматра да је оштећен приликом процене језичког знања, и
- 2) у случају да кандидат није задовољан резултатом процене језичког знања по приспећу сертификата.

4. Процена језичког знања

- 1) Процена језичког знања би требало да буде конципирана тако да одражава задатке које обављају контролори летења, али са посебним акцентом на језику, а не на оперативним процедурама и знању (АМС1 АТСО.В.040(а));
- 2) Проценом би требало да се утврди способност кандидата да комуницира ефективно у визуелној и невизуелној комуникацији у свакодневним и ванредним ситуацијама (АМС1 АТСО.В.040(б));

- 3) Процена језичког знања би требало да обухвати следеће елементе:
  - слушање – процену разумевања,
  - комуникацију - процену изговора, тачности изговора, структуру и фонд речи;
  - интерактивну комуникацију (АМС2 АТСО.В.040(а)).
- 4) Код преласка са фразеологије на свакодневни говор и обрнуто требало би да се спроводи процена разумевања и комуникације (АМС2 АТСО.В.040(б)).
- 5) Уколико се комуникација не спроводи у ситуацијама лицем у лице, требало би користити одговарајуће технологије за процену способности разумевања и комуникације и за омогућавање интерактивне комуникације (АМС2 АТСО.В.040(ц)).
- 6) У случају продужења посебног језичког овлашћења, процена се може спровести у току активности обуке или на оперативном радном месту, уз претходно обавештење контролора летења да ће бити извршена процена његовог/њеног језичког знања (АМС2 АТСО.В.040(д)).
- 7) Документација о процени језичког знања би требало да обухвати најмање следеће:
  - циљеве процене (АМС4 АТСО.В.040(д)(1),
  - распоред процене, време процене, технологије које се користе за процену способности кандидата из разумевања и комуникације, као и за омогућавање интерактивне комуникације, листу процене језичког знања кандидата са резултатима процене, снимке резултата процене кандидата (АМС4 АТСО.В.040(д)(2),
  - критеријуме и стандарде за процену (најмање за оперативни, напредни и експертски ниво скале оцене која је дата у Додатку 1 Анекса I Прилога 1. Правилника (АМС4 АТСО.В.040(д)(3),

Метод процене мора да садржи као стандард за процену нивоа језичког знања скалу оцене језичког знања која је дата у Додатку 1 Анекса I Прилога 1. Правилника у складу са Делом АТСО.В.030(б) Анекса I Прилога 1. Правилника.

Метод процене мора да садржи критеријуме за процену језичког знања најмање за оперативни, напредни и експертски ниво скале оцене језичког знања који су дати кроз показатеље језичког знања (*Holistic Descriptors*) у складу са скалом оцене језичког знања која је дата у Додатку 1 Анекса I Прилога 1. Правилника.

- 8) документацију која доказује ваљаност процене, релевантност и поузданост за оперативни и напредни ниво језичког знања (АМС4 АТСО.В.040(д)(4),
- 9) документацију која доказује ваљаност процене, релевантност и поузданост за експертски ниво језичког знања (АМС4 АТСО.В.040(д)(5).
- 10) Документација о спроведеним проценама језичког знања и снимци би требало да се чувају најмање док важи посебно језичко овлашћење. Документација о процени и снимци би требало да буду на располагању Директорату на захтев.